

גילנות בקרב רופאי משפחה, פנימאיים וגריאטריים בישראל – מחקר סקר חתר

עדינה שיפמילר (סטודנטית לרפואה), שירז ורד, בר כהן, לימור אדלר

רקע ומטרה

גילנות, היא צורה של אפליה המבוססת על גיל. גילנות משפיעה על איכות הטיפול הרפואי ומערערת את כבודם של מטופלים מבוגרים. במחקר זה בחנו את שכיחות הגילנות בקרב רופאים משלושה תחומי התמחות: רופאי משפחה, פנימאים וגריאטרים.

שיטות

שאלון קוגן Kogan's Attitude toward Old People scale הינו שאלון מתוקף הבוחן עמדות של אנשי מקצוע כלפי אנשים מבוגרים. השאלון מכיל 34 מסיחים ב-5 תתי מוקדים:

- 1. דעות קדומות (prejudice)
 - 2. הימנעות (avoidance)
 - 3. הערכה (appreciation)
 - 4. ציפיות (Expectation)
 - 5. אמביוולנטיות (Ambivalent)
- הציון הכללי נע בין 34 ל-204. ככל שהציון גבוה יותר, העמדה חיובית יותר. 119 נחשב ממוצע תיאורטי. ציונים נמוכים יותר מעידים על עמדות שליליות כלפי אנשים בגיל המבוגר.

דוגמה לחלק משאלון המחקר

1.	עדיף שרוב הקשישים יחיו ביחידות דיור (בתי דירות) ביחד עם אנשים בני גילם
2.	אפשר לחוש נינוח עם רוב הקשישים
3.	יש משהו שונה אצל רוב הקשישים, וקשה לשער מה גורם להם לפעול
4.	אחת התכונות המעניינות אצל קשישים היא נטייתם לספר על עברם
5.	רוב הקשישים מקובעים בדרכיהם ואינם יכולים להשתנות
6.	רוב הקשישים נוטים לשמור דברים לעצמם ולתת עצה רק כאשר הם מתבקשים
7.	רוב הקשישים מעדיפים להתפטר מעבודתם מיד כאשר הפנסיות שלהם או הילדים שלהם יכולים לתמוך בהם
8.	כאשר אתה חושב על כך (מסתבר) כי לקשישים ישנה אותה כמות של חולשות כמו לאחרים
9.	רוב הקשישים נוטים להניח לבתיהם להפוך להיות דלים ובלויים ולא אטרקטיביים
10.	אתה יכול להיות סמוך ובטוח כי תמצא שכונת מגורים נעימה (דווקא) כאשר חי בה מספר ניכר של אנשים קשישים
11.	טיפשי לטעון כי החכמה באה עם הגיל המבוגר
12.	זה ברור כי רוב הקשישים שונים מאד אחד מן השני
13.	לקשישים יש יותר מדי כוח בעסקים ובפוליטיקה
14.	נראה כי לרוב הקשישים ישנה הופעה נקיה ומסודרת

תוצאות

בחודשים יולי-דצמבר 2024 אספנו 121 שאלונים (52 רופאי משפחה, 46 פנימאים ו-23 גריאטריים). שיעור ההענות למענה על הסקר עמד על 24.2%. לא נמצא הבדל בין רמות הגילנות השונות כפי שנמדדו בשאלון קוגן בין תחומי ההתמחות השונים; מדד הגילנות בקרב רופאי משפחה היה 93.3, בקרב פנימאים היה 94.1 ובקרב גריאטרים היה 91.1, $p\text{-value} = 0.867$. כמו כן, גם בכל תתי המדדים לא נמצאו הבדלים סטטיסטיים בין הקבוצות

מדדי הגילנות בקרב שלושת הקבוצות היו נמוכים מ-119 (הציון הנייטרלי) מה שמבטא עמדות שליליות יותר כלפי מבוגרים.

בנוסף, שאלנו גם "האם אתה חושב שאתה מבטא גילנות כלפי מטופלים מבוגרים?" נמצא קורלציה חיובית מובהקת חלשה בין השאלה הסובייקטיבית על גילנות לבין ציון השאלון הכללי ($r=0.246$, $p\text{-value}<0.01$)

מסקנות

הרופאים במדגם הביעו עמדות שליליות יחסית לאנשים מבוגרים (גילנות). לא נמצא הבדל מובהק ברמות הגילנות בין רופאים משלוש תחומי התמחות שונים – רופאי משפחה, פנימאים וגריאטרים. יש מקום לתכנון התערבות והתייחסות ערכית לגיל המבוגר לאורך כל שלבי ההכשרה הרפואית והקריירה המקצועית.